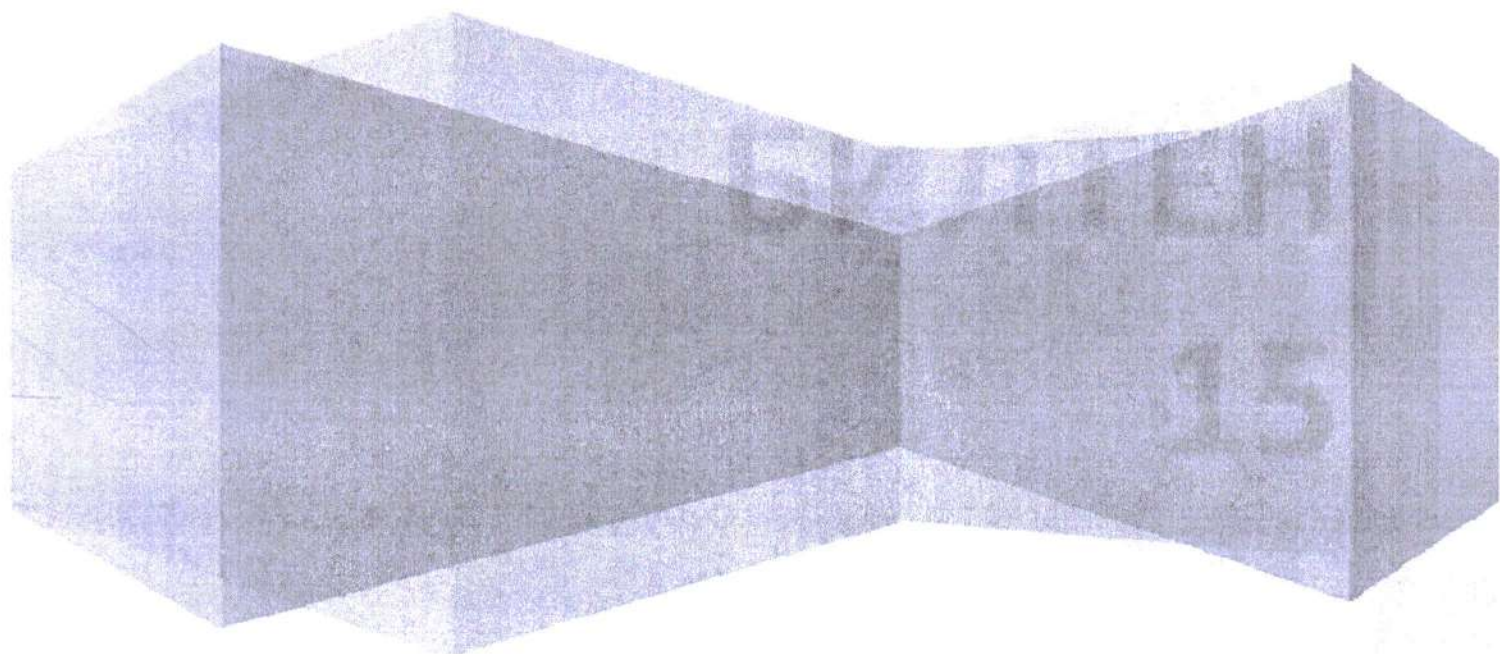

АПЕЛАЦИОНЕН СУД СКОПЈЕ

БИЛТЕН

15

Скопје, јули 2023 година

ИЗДАВАЧ:

АПЕЛАЦИОНЕН СУД СКОПЈЕ

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР:

ПРЕТСЕДАТЕЛ:

м-р Мери Дика Георгиевска, в.д. *Претседател на Апелационен суд Скопје*

ЧЛЕНОВИ:

Судија **Татјана Дуковска**, *Претседател на Кривичен оддел*

Судија **м-р Ѓорѓи Радојков**, *Претседател на Граѓански оддел*

Судија **м-р Санде Зиков**, *Претседател на Оддел за работни спорови*

Тања Ристеска

Судски советник, Оддел за судска практика

Компјутерска обработка:

Наташа Однакозова Жабокова

Раководител на одделение за информатика

СОДРЖИНА

1. ПРАВНИ ЗАКЛУЧОЦИ

- 1.1 ЗАКЛУЧОЦИ ОД РАБОТНА СРЕДБА НА ЧЕТИРИТЕ АПЕЛАЦИОНИ СУДОВИ НА РСМ И ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ ОДРЖАНА ВО ГОСТИВАР ОД 22.03.2023 ГОДИНА ДО 24.03.2023 ГОДИНА стр.5
- 1.2 ЗАКЛУЧОЦИ ОД СЕДНИЦА НА СУДИИ ОД ОДДЕЛ ЗА РАБОТНИ СПОРОВИ НА АПЕЛАЦИОНЕН СУД СКОПЈЕ ОДРЖАНА НА 10.04.2023 ГОДИНА стр.10

2. ОД СУДСКАТА ПРАКТИКА

- 2.1. КРИВИЧНИ ПРЕДМЕТИ стр.11
- 2.2. ГРАЃАНСКИ ПРЕДМЕТИ стр.19
- 2.3. ТРГОВСКИ СПОРОВИ стр.26
- 2.4. РАБОТНИ СПОРОВИ стр.35

1. ПРАВНИ ЗАКЛУЧОЦИ

1.1 ЗАКЛУЧОЦИ ОД РАБОТНА СРЕДБА НА ЧЕТИРИТЕ АПЕЛАЦИОНИ СУДОВИ НА РСМ И ВРХОВНИОТ СУД НА РСМ ОДРЖАНА ВО ГОСТИВАР ОД 22.03.2023 ГОДИНА ДО 24.03.2023 ГОДИНА

КРИВИЧНО ПРАВО

1. Дали постои семејно насилство кога блиските лични односи биле прекинати, но едниот од учесниците во тие односи настојувајќи да продолжат блиските лични односи континуирано го следи, упатува закани кон другиот учесник за да продолжат блиските лични односи и на таков начин му ја загрозува сигурноста, имајќи во предвид дека потежок облик на кривичното дело од чл. 144 од КЗ предвиден во ставот 2 од наведениот член е кога делото е сторено при семејно насилство?

ЗАКЛУЧОК

Во однос на ова правно прашање сите судови се согласни дека се работи за фактичко прашање кое се утврдува од случај до случај. Додека пак, конкретно за настанот од кој произлегува прашањето донесен е заклучок дека се работи за кривично дело загрозување на сигурноста при вршење семејно насилство од чл. 144 ст. 2 од КЗ. До овој заклучок се дојде според тоа што обвинетиот имајќи ги во предвид блиските лични односи со оштетената (поранешна љубовна врска) во континуитет превземал дејствија од прекинувањето на врската се до крајна цел за да се продолжат нивните лични блиски односи.

2. Дали вештачењето изготвено по наредба на јавен обвинител по поднесување на обвинителен акт представува доказ прибавен на законит начин и дали врз истото вештачење судот може да ја заснова својата одлука?

ЗАКЛУЧОК

Во случај кога нема ниту едно вештачење, а во текот на главната расправа се јавува околност која треба да се разјасни со помош на вештачење, јавниот обвинител не може да издаде наредба за вештачење по подигање на обвинение, но по образложен предлог од страна на јавниот обвинител или од странките (и јавен обвинител и одбрана – двете страни може да поднесат предлог до судот) и судот може да нареди вештачење.

3. Дали во ситуација кога сведокот на главната расправа ќе даде сосема поинаков исказ од исказот даден на записник пред јавен обвинител, исказот даден во истражна постапка може да се прифати како доказ и врз истиот да се заснова судска одлука?

ЗАКЛУЧОК

Исказ на сведок даден во истражна постапка не представува доказ. Јавниот обвинител на главната расправа може да прочита дел од исказот даден пред јавен обвинител кога има отстапување во исказот кој се дава пред судот што влегува во записник за главна расправа и се бара од сведокот да се изјасни што е точно, а судот цени што ќе прифати и за тоа ќе даде образложение.

4. Дали кога се определува или продолжува мерка притвор согласно чл. 481 ст. 4 од Законот за кривична постапка, истата треба да се определи или продолжи согласно чл. 165 ст. 1 т.1, 2, и 3 од Законот за кривична постапка или согласно чл. 470 ст. 1 т. 1 и 2 од Законот за кривична постапка?

ЗАКЛУЧОК

Кога се определува мерка притвор во скратена постапка ќе се примени одредбата од чл. 470 ст. 1 т. 1 и 2 од Законот за кривична постапка како основи за определување мерка притвор во скратена постапка, додека пак одредбата од 481 ст. 4 од Законот за кривична постапка ќе се примени во ситуација кога судот во скратена постапка ќе донесе пресуда со која на обвинетиот ќе му изрече казна затвор и во тој случај судот може да определи обвинетиот да се стави, односно да остане во притвор ако постојат причините од чл. 165 ст. 1 т. 1 и 3 од Законот за кривична постапка.

ГРАЃАНСКО ПРАВО

1. Дали странските физички лица и политичка партија имаат право на интерес за поднесување на тужба и дали тужбата ги исполнува условите од чл. 177 од ЗПП, за утврдување на несоодветно справување со ковид кризата од страна на РСМ – Министерство за здравство Скопје?

ЗАКЛУЧОК

Кога со тужба се бара утврдување на несоодветно справување со ковид кризата, не се работи за тужба која ги исполнува условите од чл. 177 од ЗПП, туку за утврдување на факти.

2. Дали во ситуација кога постои фактичка експропријација на недвижен имот, без акт за одземање и без да се спроведе постапка за експропријација, дали ќе се применуваат одредбите од Законот за експропријација по однос на правота за надомест за експроприраната недвижност или ќе се примени чл. 365 од Законот за облигациони односи по однос на застареноста, имајќи предвид дека судот при одлучувањето не е врзан за поднесениот основ од тужбеното барање?

ЗАКЛУЧОК

Во случај кога постои фактичко одземање на имот без правен акт за одземање и без да се спроведе управна постапка за експропријација се применуваат одредбите од чл. 365 од Законот за облигациони односи по однос на застареноста.

3. Дали на собраниски службеник кој до денот на влегување на сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за Собранието на РСМ, Службен весник на РМ бр.14/20 од 20.01.2020 година, е унапреден, бодовите за степен на кариера кои ги стекнал до денот на влегување во сила на овој закон, му се додаваат на бодовите во делот на плата за ниво утврдена во чл. 40-н ст. 3 од овој закон, во смисла на чл. 7 од истиот закон?

ЗАКЛУЧОК

На собраниски службеник кој до денот на влегување на сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за Собранието на РСМ, Службен весник на РМ бр.14/20 од 20.01.2020 година, е унапреден, бодовите за степен на кариера кои ги стекнал до денот на влегување во сила на овој закон, ќе му се додат на бодовите во делот на плата за ниво утврдена во чл. 40-н ст. 3 од овој закон, во смисла на чл. 7 од истиот закон.

4. Дали извршителот сторил незаконитости при извршувањето со донесување Заклучок со кој го одбил барањето од должникот за запирање на извршувањето во услови кога должникот барањето го поткрепил со докази дека ја исполнил обврската по извршната исправа?

ЗАКЛУЧОК

Кога Налогот за извршување со правосилна судска одлука е ставен вон сила поради утврденото дека е платен долгот, друг извршител нема законски основ да донесе Налог за извршување за ист долг и иста извршна исправа.

5. Дали може со посебна парнична постапка да се бара утврдување на непостоење на право на враќање на наплатени износи за надомест на нематеријална штета поради повреда на телото и нарушување на здравјето, во случај кога водена е првостепена и

второстепена постапка за утврдување на износи за нематеријална штета по кои одлучено е и со ревизиска одлука, така што со ревизиска одлука досудените износи на име на надомест на нематеријална штета биле намалени и оваа разлика на намалените, наплатените односно досудените износи со правосилна судска постапка за противизвршување била вратена?

ЗАКЛУЧОК

Во посебна постапка нема основ да се бара непостоење на право на враќање на наплатените износи за надомест на нематеријална штета, кога во постапка по ревизија досудените износи се намалени и разликата е вратена во судска постапка за противизвршување.

6. Дали може да се изврши физичка делба на градежно изградено земјиште во вонпарнична постапка, по поднесено барање од страна на физички или правни лица сопственици на посебни делови од објект или објект кој е во етажна сопственост, со оглед да законот уредува дека овие лица воспоставуваат права и обврски на заедничка сопственост на градежното земјиште и имаат право на заедничко наменско користење на земјиштето кое не може да се дели во рамки на градежната парцела, а се пренесува со правото на сопственост на посебниот дел од објектот.

ЗАКЛУЧОК

Градежната парцела чии граници се уредени со урбанистички планови или други планови не може да се изврши физичка делба во рамките на градежната парцела согласно чл. 11 ст,4 в.в со чл. 2 од Законот за градежно земјиште.

7. Дали на припадниците на судска полиција, кои се дел од судската служба и на кои додатоците на плата за посебни услови за работа во смени – турнуси, ноќна работа, прекувремена работа, работа за време на празници, утврдена со Закон, работа за време на неделен одмор, се уредуваат согласно Законот за судска служба (Сл.весник на РМ бр. 43 од 04.03.2014 година) како лек-специјалис, им следува исплата на поголемото и поповолно право кое е предвидено со Гранскиот Колективен договор за органите на државната управа, стручните служби на Владата на РСМ, судовите, Јавните обвинителства, казнено поправните и воспитно поправните установи, државното правобранителство, Општините, градот Скопје, и Општините на градот Скопје, Агенциите, Фондовите и другите органи основани од Собранието на Република Северна Македонија, (Сл.весник на РСМ бр. 51 од 25.02.2020 година), а за период кога е во примена овој Грански Колективен договор?

ЗАКЛУЧОК

На припадниците на судска полиција, им следува исплата на поголемото и поповолно

право кое е предвидено со Гранскиот Колективен договор за органите на државната управа, стручните служби на Владата на РСМ, судовите, Јавните обвинителства, казнено поправните и воспитно поправните установи, државното правобранителство, Општините, градот Скопје, и Општините на градот Скопје, Агенциите, Фондовите и другите органи основани од Собранието на Република Северна Македонија, (Сл.весник на РСМ бр. 51 од 25.02.2020 година), а за период кога е во примена овој Грански Колективен договор.

8. Дали на вработените во воениот и цивилниот персонал кога се 24 часа ангажирани во теренски услови, логорување, тревога, учество во воени вежби, командно-штабни воени вежби, инструкторско-методски, показни и слични вежби, привремена дислокација на воени единици и установи, им следува надоместок за вршење работа преку полното работно време (прекувремена работа) имајќи предвид фактот дека вештите лица при изготвување на вештиот наод и мислење од 24 часовното ангажирање пресметуваат 8 часа вршење на редовна работа и 16 часа прекувремена работа, согласно чл. 133 од ЗРО, работникот има право на дневен одмор од најмалку 12 часа непрекинато во текот на 24 часа?

ЗАКЛУЧОК

Во 24 часовната ангажираност на воениот и цивилниот персонал, 8 часа се редовни, а 16 часа се прекувремени работни часови.

9. За остварување право на бонус плата на вработените во Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи, и други министерства, дали треба да се земаат во предвид дадените слободни денови наместо исплата за сработените прекувремени часови, прекувремена работа и слободните денови да се третираат како отсуство од работа или во конкретен случај слободните денови дадени како компензација за сработените прекувремени часови наместо исплата не се сметаат за отсуство од работа и не се земаат во предвид при пресметката во бонус плата согласно чл. 117 ст. 4 од ЗРО?

ЗАКЛУЧОК

Слободните денови остварени по основ на прекувремени часови се третираат како отсуство од работа и се земаат во предвид при пресметката во бонус плата согласно чл. 117 ст. 4 од ЗРО.

10. Од кога почнува да тече рокот од 15 дена утврден од чл. 87 ст. 1 од Законот за стечај за пријавување на побарувањата на доверителите?

ЗАКЛУЧОК

Рокот од 15 дена утврден од чл. 87 ст. 1 од Законот за стечај за пријавување на побарувањата на доверителите почнува да тече од наредниот ден утврден во чл. 87 ст. 1 од Законот за стечај.

1.2. ЗАКЛУЧОК ОД СЕДНИЦА НА СУДИИ ОД ОДДЕЛ ЗА РАБОТНИ СПОРОВИ НА АПЕЛАЦИОНИОТ СУД СКОПЈЕ ОДРЖАНА НА 10.04.2023 ГОДИНА

ЗАКЛУЧОК

„Додаток за плата за посебни услови за работа и за работа изложена на ризик и додаток на плата за ноќна работа, работа во смени и прекувремена работа се пресметуваат на основната плата во согласност со чл. 95, чл. 97 и чл. 98 од Законот за извршување на санкции (Сл.весник на РСМ бр.99/19, 220/19 и 236/22).„

2. ОД СУДСКАТА ПРАКТИКА

2.1 КРИВИЧНИ ПРЕДМЕТИ

„Не може да се бара враќање во поранешна состојба, без оглед што молбата е поднесена во рок од 8 дена од денот на дознавањето за пресудата, односно престанувањето на причината поради која е пропуштен рокот за поднесување на приговор, доколку молбата за враќање во поранешна состојба е поднесена по истекот на објективниот рок од 3 –(три) месеци предвидени во член 99 ст. 2 од ЗКП.“

Одлука на Апелационен суд Скопје КЖ-768/20 од 16.03.2021 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата на осудената е неоснована.

Имено, видно од списите на предметот е дека пресудата со која обвинетата била осудена за кривично дело Неплаќање издршка од член 202 став 1 од Кривичниот законик била донесена согласно член 499 од ЗКП, при што и била изречена алтернативна мерка - условна осуда со која и била утврдена казна затвор во траење од три месеци и истовремено било определено дека утврдената казна нема да се изврши доколку обвинетата во рок од една година по правосилноста на пресудата не стори ново кривично дело. Воедно, определено било и дека казната затвор ќе се изврши доколку обвинетата во рок од шест месеци по правосилноста на пресудата на законскиот застапник на оштетените деца А. Ѓ. и Б. Ѓ. - нивниот татко Д. Ѓ. не му го надомести износот од 160.000,00 денари на име пристигнати обврски. Пресудата станала правосилна на 23.11.2018 година

Видно од списите на предметот е и дека осудената на 18.11.2019 година, поднела молба за враќање во поранешна состојба во која се наведува дека за пресудата дознала на 14.11.2019 година кога истата ја добила од страна на извршител К. К. од С., при што во молбата навела дека живее и е на привремена работа во М., па согласно на тоа смета дека се исполнети условите за враќање во поранешна состојба.

Согласно на погоре наведеното правилен е заклучокот на првостепениот суд дека во конкретниот случај е изминат рокот од три месеци од денот кога сега осудената М Ѓ. имала право да поднесе приговор против пресудата за издавање казнен налог и правилно го применил материјалното право кога утврдил дека не се исполнети законските услови за враќање во поранешна состојба. Ова од причина што во член 99 став 1 од ЗКП е предвидено

дека на обвинет кој од оправдани причини ќе го пропушти рокот за изјавување жалба на пресуда или на решение за примена на мерки на безбедност или на воспитна мерка или за одземање на имотна корист, судот ќе му дозволи враќање во поранешна состојба заради изјавување жалба, ако во рок од осум дена по престанувањето на причината поради која го пропуштил рокот поднесе молба за враќање во поранешна состојба и ако истовремено со молбата предаде и жалба, додека пак ставот 2 од истиот член предвидува дека по истекот на три месеци на пропуштањето, не може да се бара враќање во поранешна состојба. Оттука, имајќи ги предвид цитираните законски одредби како и фактот дека пресудата за издавање на казнен налог е донесена на 01.03.2018 година, а барањето за враќање во поранешна состојба заедно со приговорот е поднесено до судот на 18.11.2019 година, правилна е констатацијата на судот дека истото е поднесено по истекот на законскиот рок, односно после протек на година и половина по донесување на пресудата.

Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Кзз.бр.2/23 од 08.03.2023 година.

„ Претрес на дом и други простории на дом врз основа на издадена усна наредба за претрес на дом и други простории на судијата на претходна постапка е незаконит, па согласно на тоа и записник за претрес на дом и други простории и сите привремено одземени предмети кои произлегуваат од незаконитиот претрес, се докази прибавени на незаконит начин и врз основа на тие докази не може да се заснова судска одлука“

Одлука на Апелационен суд Скопје КЖ-408/22 од 26.05.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Во членот 187 став 1 од ЗКП пак, пропишано е, дека барањето за издавање на наредба за претрес може да се поднесе во усна форма кога постои опасност од одлагање. Усното барање може да се соопшти на судијата на претходна постапка и по телефон, радиоврска или преку друго средство на електронската комуникација, а во ставот 2 од истиот член е пропишано дека кога е поднесено усно барање за издавање на наредба на претрес на дом, судијата на претходна постапка натамошниот тек на постапката ќе го забележи. Во случајот кога се користи звучен или стенографски запис, судијата на претходна постапка е должен да го даде записникот за препис, да ја завери идентичноста на преписот и да ги предаде оригиналниот записник и преписот на судот во рок од 24 часа од издавањето на наредбата. Во случај на дословно бележење на разговорот, судијата на претходна постапка ќе се потпише на копијата од записникот и ќе ја предаде на судот во рок од 24 часа од издавањето на наредбата.

Раководејќи се од цитираните законски одредби, советот на овој суд наоѓа дека единствено Барањето за издавање наредба за претрес може да биде во усна форма, а

наредбата за вршење на претрес е секогаш исклучиво и само во писмена форма, затоа што таквата наредба е основна гаранција дека полицијата нема арбитрерно да упаѓа во основните сфери на приватноста загарантирана со чл.26 од Уставот на РСМ, поради што и претресот мора да се врши под услови и на начин пропишан со ЗКП, кој пак наредбата ја предвидел како формален акт. Ова, дотолку повеќе што во чл.189 од ЗКП со кој е уредена содржината на наредбата за претрес, е пропишано меѓудругото дека „ако наредбата се издава врз основа на усно барање, тоа ќе се наведе заедно со означувањето на името на судијата на претходна постапка што ја издава наредбата и времето и местото на издавање, која наредба, согласно чл.190 ст.1 од ЗКП, мора да се изврши во рок од 15 дена од нејзиното издавање, по чиј истек без одлагање мора да се врати на органот кој ја издал и кој истата ќе ја поништи, а согласно чл.191 ст.1 од ЗКП, „пред почетокот на претресот, извршителот на наредбата мора да се легитимира и да му ја предаде наредбата за претрес на лицето кај кое или врз кое ќе се изврши претресот.

Оттука, неосновани се жалбените наводи на јавниот обвинител дека предметната одлука на судот противречи на одредбите од чл.193 и 194 од ЗКП, во кои е пропишано дека полициските службеници можат претресот да го направат без наредба за претрес, со оглед дека чл.193 од ЗКП се однесува на влегување во дом врз основа на согласност или наредба за приведување и во истиот прецизно се наведени случаите кога по исклучок - без наредба за претрес може да се влезе во дом, кои случаи не соодветствуваат со конкретната ситуација во овој предмет, што значи одредбите од цитираните членови од Законот не се применливи во овој случај.

Имајќи го предвид наведеното, правилно првостепениот суд во конкретниот случај, застанал на ставот дека претресот на дом и други простории на дом - викенд куќа кај лицето А., син на обвинетиот С. Ј. врз основа на издадена усна наредба за претрес на дом и други простории на судијата на претходна постапка на Основниот кривичен суд Скопје е незаконит и согласно на тоа записникот за претрес на дом и други простории и сите привремено одземени предмети кои произлегуваат од незаконитиот претрес, се докази прибрани на незаконит начин и врз основа на тие докази не може да се заснова судска одлука.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Кзз.бр.1/2023 од 22.02.2023 година.**

„Нема законска пречка во смисла на одредбата од чл. 388 ст. 4 од ЗКП, пресуда да се заснова на исказ на сведок кој бил даден пред јавен обвинител согласно одредбите од чл. 216 и чл. 219 ст. 2 од ЗКП, а кој не бил сослушан на главна расправа, доколку судот дал соодветен, образложен и јасен одговор по однос на причините поради кои го извел како доказ исказот на отсутниот сведок, во ситуација кога дадениот исказ не е директен доказ против обвинетите, ниту пак единствен доказ земен во предвид од страна на првостепениот суд.“

Одлука на Апелационен суд Скопје КОКЖ-65/22 од 22.09.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата на обвинетиот е неоснована.

Ова од причина што по оцена на овој суд правилно првостепениот суд постапил кога дозволил како доказ да биде изведен записникот за даден исказ на сведокот Д. Т. даден пред јавниот обвинител и истиот да биде презентираан како доказ со читање, бидејќи видно од спсите на предметот поконкретно од извештајот од МВР Б. е дека сведокот не е достапен на органите на прогон со оглед да истиот живее во А. Советот на овој суд смета за потребно да истакне дека предлогот за изведување на доказот - Записник за сослушување на сведок е во согласност со член 388 ства 5 од ЗКП кој го регулира ваквото изведување на доказ како исклучок од непосредното изведување на докази, со оглед дека ваквиот предлог за изведување на доказ од страна на јавниот обвинител е предложен на записник за глава расправа од 07.10.2021 година кога расправата започнала одново и во воведниот говор јавниот обвинител го предложил записникот од сослушувањето на овој сведок со појаснување дека истиот не може да се сослуша на глава расправа бидејќи се наоѓа во А.

Советот на овој суд го ценеше и наводот во жалбата на обвинетите дека првостепениот суд погрешно постапил и кога како доказ врз основа на кој ја утврдил фактичката состојба го прифатил исказот на сведокот С. Р. даден пред јавниот обвинител, а не исказот на сведокот даден на главна расправа, а притоа не го прогласил за непријателски сведок меѓутоа истиот не го прифати за основан. Ова од причина што по оцена на овој суд правилно постапил првостепениот суд кога во конкретниот случај направил исклучок од непосредното изведување на доказите во однос на сведокот С. Р., согласно член 388 став 4 од ЗКП и донел одлука на главната расправа како доказ да се изведе исказот на сведокот даден пред јавниот обвинител на записник КО.бр.134/20 од 09.04.2021 година, со оглед дека држењето и погледот, па ценејќи го говорот на нејзиното тело, ликот и однесувањето во судница, правилно оценил дека сведокот свесно не изнесувала точни одговори на одредени прашања, односно истата делувала како да е исплашена, а причините за истото не сакала да ги изнесе пред судот.

Неосновани се жалбените наводи за погрешно утврдена фактичка состојба. По оцена на овој суд, првостепениот суд правилно ги применил одредбите од член 399 в.в. со член 15 од ЗКП, па откако извршил анализа на изведените докази, како поединечно, така и во склоп на една целина, ги утврдил решителните факти и за истите дал доволно образложени причини во образложението на обжалената пресуда и со еднакво внимание ги испитувал и утврдил како фактите што ги товарат обвинетите, така и оние што им одат во корист, при што правилно постапил судот кога поклонил верба на доказите кои се поклопувале помеѓу себе и давале целосна слика за настанот, а притоа имајќи ги предвид и доказите на одбраната, со што донел јасна и разбирлива пресуда во врска со кривичното дело и кривичната одговорност на обвинетите.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Квп.КОК2 Квп.бр.2/2023 од 08.02.2023 година.**

„Свирепоста како квалификаторен елемент од кривичното дело Убиство од чл. 123 ст. 2 т. 1 в.в со чл. 22 од КЗ, се состои од постоењето на објективен и субјективен елемент, при што објективниот елемент е тежината на предизвиканите повреди и маките кои ги трпи жртвата, а субјективниот елемент се однесува на сторителот, неговата нечувствителност спрема страдањата и маките кои ги чувствува жртвата или чувството на задоволство за маките и страдањата на жртвата, односно телесното и душевно страдање од интензивен карактер на жртвата со многу силни болки во сите повредени регии како и интензивен витален страв. Основот за ваквата квалификација не е само во начинот на извршувањето на делото, туку и во психолошката состојба на сторителот во текот на вршење на кривичното дело.“

Одлука на Апелационен суд Скопје КЖ-963/21 од 27.10.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Имено, првостепениот суд во фактичката состојба на обжалената пресуда утврдил дека на обвинетиот Ј. Љ. заеднички со сега осудените Б.Б. и С. Д. со пресуда на Основниот кривичен суд С. 6 К.бр.1788/18 од 23.04.2019 година, на свиреп начин го лишиле од живот оштетениот Н. С., иако биле свесни дека поради нивното сторување може да настапи штетна последица, но се согласиле со нејзиното настапување, на начин што на 29.06.2018 година, околу 17,35 часот, на Бул.„А. М.“ во С., на автобуската постојка пред фабриката „А.“, осудениот Б. Б. и обвинетиот Ј. Љ., му се приближиле и му пристапиле на оштетениот, му побарале лична карта, па осудениот Б. Б. му ја фатил десната рака, во која оштетениот ја држел личната карта, ја погледнал личната карта и му рекол „А ти си тој Н.С., викан С.“, наеднаш неочекувано со тупаница го удрил оштетениот по левиот образ, а веднаш потоа и по десниот образ, па од силината на ударите оштетениот изгубил рамнотежа и паднал на тротоарот, по што сите тројца, без милост истовремено и со силни удари продолжиле со клоци да го удираат во пределот на главата и горниот дел од телото, од кои удари во траење од неколку минути оштетениот трпел телесно и душевно страдање од интензивен карактер, многу силни болки во сите повредени регии, како и интензивен витален страв, по што од тие удари оштетениот западнал во коматозна состојба како резултат на нанесените тешки телесни повреди со конкретна опасност по животот изразени во вид на крвен подлив во пределот на долно-надворешниот квадрант од десната брадавична регија и слупувања во предел на задната страна од градниот кош, крвна подлиеност на масната капсула на левиот бубрег, крвна подлиеност во пределот на надворешната третина на левото око и очната регија, повеќе на број слупувања во предел на десната јаболчна регија, крвна подлиеност на меката поглавина во предел на десната темена регија, крварење под меките мозочни обвивки и раздвојување на зглобот помеѓу тилната коска и првиот вратен пршлен, при што веднаш бил пренесен во Ургентниот центар во С., а истиот ден бил префрлен во Клиниката ЈЗУ УК за Т., Одделение за анестезија и реанимација С. каде му била констатирана наведената состојба и задобиените повреди, при што на 03.07.2018 година му била констатирана мозочна смрт, а како резултат на настанатите и задобиените повреди на

09.07.2018 година, оштетениот починал.

Врз основа на утврдената фактичка состојба во предметот, првостепениот суд правилно го применил материјалното право - Кривичниот законик, со оглед да во дејствијата на обвинетиот Ј. Љ., прецизно опишани во изреката на обжалената пресуда, се содржани сите битни елементи на кривичното дело Убиство од член 123 став 2 точка 1 в.в. со член 22 од Кривичниот законик, за кое кривично дело судот обвинетиот го огласил виновен како во изреката на обжалената пресуда, давајќи аргументирани причини во образложението на пресудата по однос на правната оценка на кривичното дело и кривичната одговорност на обвинетиот, кои ги прифаќа и овој суд.

Имено, во конкретниот случај од целината на утврдените факти произлегува дека обвинетиот Ј. Љ. заеднички со сега осудените Б. Б. и С. Д., како соизвршители на свиреп начин го лишиле од живот оштетениот Н. С., иако биле свесни дека поради нивното сторување може да настапи штетна последица, но се согласиле со нејзиното настапување, а со кои дејствија и по оценка на овој суд обвинетиот во целост ги исполнил законските елементи на кривичното дело Убиство од член 123 став 2 точка 1 в.в. со член 22 од Кривичниот законик, кое што претставува дело против животот и телото и кое по својот карактер и правна природа во својата инкриминација ги инкорпорира дејствијата на противправно лишување од живот на свиреп или подмолен начин – како дејствија од потежок облик.

Всушност, свирепоста како квалификаторен елемент се состои од постоењето на објективен и субјективен елемент, при што објективниот елемент е тежината на предизвиканите повреди и маките кои ги трпи жртвата, а субјективниот елемент се однесува на сторителот, неговата нечувствителност спрема страдањата и маките кои ги чувствува жртвата или чувството на задоволство за маките и страдањата на жртвата. Оттука, произлегува дека основот за ваквата квалификација не е само во начинот на извршувањето на делото, туку и во психолошката состојба на сторителот во текот на вршење на кривичното дело (пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.139/2021 од 13.07.2022 година, страна 6 и 7 од образложението).

Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.4/2023 од 15.02.2023 година.

„Во случај кога во спортот повредата е нанесена со умислено делување кое што е спротивно на правилата на спортската игра (пр: удирање на фудбалер во ситуација кога тој ја нема топката во свој посед,) или ако е нанесена повредата со грубо непридржување кон правилната на играта (пр: удирање во фудбалот со високо подигната нога - фон), но и во случај ако е нанесена со средство чија што употреба не е дозволена според правилата на одреден спорт - факти и околности за чие постоење, треба да бидат утврдени и докажани со релевантни докази, има законско битие на кривично дело Телесна повреда од чл. 130 ст. 1 од КЗ.“

Одлука на Апелационен суд Скопје КЖ-470/22 од 05.05.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Имено, првостепениот суд со обжалената пресуда, а врз основа на изведените и позитивно ценети докази, а особено од исказот на приватниот тужител примил за утврдено дека кај обвинетиот не постоела умисла да го изврши кривичното дело, односно да го удри оштетниот Д., бидејќи истиот во својот исказ наведува дека критичниот период играле фудбал и во моментот кога топката била кај спротивните играчи и истата ја водел наставникот односно обвинетиот Д. Т., кој се упатувал кон голот, оштетениот притрчал да ја одземе топката од наставникот со лизгачки старт и ја шутнал топката, во кој момент паднал на подот и обвинетиот го прескокнал, а потоа со петата од десната нога го удрил во пределот на носто, но не видел дали тоа е намерно, бидејќи истиот паднал на подот, а после ударот го забележал и обвинетиот на подот, од каде и по оценка на овој суд произлегува дека оштетениот бил тој кој што се упатил кон обвинетиот со намера да му ја одземе топката.

Во оваа насока се и исказите на сведоците сослушани во текот на постапата Е. П., В. П., С. С., М. С., и А. Ј., кои во своите искази навеле дека додека наставникот односно обвинетиот Д. ја водел топката, притрчал оштетениот Д. и со лизгачки старт го удрил наставникот и паднал, при што наставникот односно обвинетиот му подал рака и го прашал дали е добро, оштетениот станал, кажал дека е добро, по што продолжиле да играат фудбал.

Воедно, според оцената на овој суд во конкретниот случај не се докажало ниту дека обвинетиот на оштетениот му ги упатил заканувачките зборови, со оглед дека таквите наводи не произлегуваат од ниту еден од изведените докази во текот на постапката на кои првостепениот суд поклонил верба при утврдување на фактичката состојба.

Во наведената смисла, а осврнувајќи се на прашањето дали и кога може да се смета дека нанесувањето телесни повреди на спортски натпревар е резултат на умислено делување на учесникот во истиот, советот на овој суд цени за потребно да го истакне следното:

При спортски вежби и натпревари, често настануваат телесни повреди од различен интензитет, поради што се наметнува прашањето дали и под кои услови така настанатите повреди се квалификуваат како кривични дела. Секој учесник во спортскиот натпревар (бокс, фудбал, борење, мечување, хокеј на лед и други) треба да има предвид и да ја прифати како реална и нормална повредата здобиена при таков натпревар, па дури и тогаш кога таа повреда е од потежок карактер, а која може да настане во склад со природата и правилната на одреден спорт. Освен тоа, се смета дека учесникот во спортскиот натпревар прифаќа и повреди кои што може да настанат и со помали небрежни отстапувања од правилата на спортската игра до кои доаѓа од различни причини, како што се недоволно познавање на спортската техника, поголема возбуда, претерано залагање, поголем занес во играта, непромисленост и слично. Притоа, судската пракса ја прифаќа тезата на правните теоретичари дека повредата нанесена под овие услови не претставува кривично дело против

животот и телото, но секако, не се подразбира постоење на согласност за здобивање на повреда и не е исклучено кривичното дело Телесна повреда, ако во спортот повредата е нанесена со умислено делување кое што е спротивно на правилата на спортската игра (пр: удирање на фудбалер во ситуација кога тој ја нема топката во свој посед,) или ако е нанесена повредата со грубо непридржување кон правилната на играта (пр: удирање во фудбалот со високо подигната нога - фол), но и во случај ако е нанесена со средство чија што употреба не е дозволена според правилата на одреден спорт - факти и околности чие постоење, секако, треба да биде утврдено на несомнен начин и докажано со релевантни докази.

Предвид на погоре наведеното, а како во конкретниот случај, првостепениот суд врз основа на изведените докази и утврдената фактичка состојба во предметот, утврдил дека не се докажало надвор од разумно сомневање постоењето на фактите што го докажуваат умисленото делување на обвинетиот како субјективна страна од законското битие на кривичното дело Телесна повреда од член 130 став 1 од Кривичниот законик, правилно постапил кога согласно член 403 точка 3 од ЗКП обвинетиот го ослободил од обвинение.

2.2. ГРАЃАНСКИ ПРЕДМЕТИ

„Полноважен е склучен договор за купопродажба на земјиште кое било национализирано, односно вон промет, во смисла на одредбата од чл. 65 од ЗОО, која одредба во денешно време се смета дека се однесува на градежни земјишта што биле продадени од поранешни сопственици во време кога забраната траела, и купувачот на тоа земјиште, односно нивните наследници можат да се стекнат со право на сопственост на истото, кога договорот е целосно реализиран, во смисла кога договорот е потпишан, купопродажната цена во целост платена, земјиштето предадено во владение, а владението го имаат повеќе од 20 години кое нешто произлегува од одредбата од чл.88 од Законот за градежно земјиште,,

Одлука на Апелационен суд Скопје ГЖ-394/21 од 24.03.2021 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Неоснованоста на ваквите жалбени произлегува оттаму што првостепениот суд од изведените докази правилно утврдил дека во конкретниот случај бил склучен договор за купопродажба на предметниот недвижен имот помеѓу правниот претходник на тужителот и сега тужениот, кој договор бил потпишан од двете договорните страни и целосно извршен, односно била платена купопродажната цена, а земјиштето му било предадено во владение на правниот предходник на тужителот и истото непречено од никого од 1989 година го владеат како правните претходници на тужителот така и тужителот, поради што исполнети се условите за да се утврди постоење на склучен и целосно реализиран договор за купопродажба на предметниот недвижен имот во смисла на чл.65 од Законот за облигациони односи, според кој „договорот за чие склучување се бара писмена форма се смета за полноважен иако не е склучен во таа форма ако договорните страни ги извршиле, во целсот или во поголем дел, обврските што настануваат од него, освен ако од целта поради која е пропишана формата очигледно не произлегува нешто друго“. Во денешно време би можело да се смета дека оваа одредба се однесува на градежните земјишта што биле продадени од страна на поранешните сопственици во време кога траела забраната за промет со градежно земјиште. Имено со влегување во сила на Законот за денационализација тие поранешни сопственици би си ја повратиле сопственоста на тоа градежно земјиште, но не е општествено оправдано да им се даде право да бараат тоа земјиште што го продале да им се врати иако го предале во владение на купувачот, а купопродажната цена ја наплатиле. Во ваквите случаи забраната за продажба отпаднала со Законот за денационализација, а општественото значење на забраната за продажба гледано од денешен аспект е сосема без значење бидејќи се смета дека забраните поставени од поранешниот режим не биле во согласност со современите цивилизациски достигнувања.

Впрочем тоа нешто произлегува и од одредбата од чл.88 ст.1 од Законот за градежно земјиште, каде е предвидено дека „лице кое користи градежно неизградено и изградено земјиште пренесено од поранешен приватен сопственик може да стекне право на сопственост на тоа земјиште ако истиот го користи врз основа на договор склучен со поранешен сопственик повеќе од 20 години од денот на склучување на договорот и кога ќе плати данок на промет на земјиштето“.

Во конкретниот случај од увидот на лице место судот утврдил дека земјиштето го владее тужителот и на истото имало изградено три објекти од тврда градба, дека парцелата била заградена и на еден дел имало засадено лозје од дедото и таткото на тужителот, кое нешто не било оспорено од страна на тужениот кој бил присутен на увидот на лице место. Фактите дека дедото и таткото на тужителот, а сега и тужителот непречно го владееле предметното земјиште по склучување на предметниот договор за купопродажба произлегува и од исказите на сослушаните сведоци во текот на постапката и исказот на тужителот, кои искази биле јасни и категорични и меѓусебно се надополнувале по однос на решителните факти. Од друга страна тужениот во текот на постапката не приложил соодветни релевантни докази од кои би се потврдиле наводите во жалбата дека договорот не бил потпишан од тужениот, дека не била исплатена купопродажната цена и дека тужителот и неговите правни претходници не го користеле предметното земјиште односно дека склучен договор за купопродажба бил ништовен.

Ова од причина што од известувањето бр.1161-5619/2 од 16.12.2019 година од Агенцијата за катастар на недвижности на РСМ, произлегува дека со Одлуката за проширување на потесниот гредежен реон на град Скопје донесена од страна на Градското собрание на град С. под бр.1068/1 од 14.08.1963 година, потесниот градежен реон на Град С., определен со Одлуката за определување на потесниот градежен реон на град С. бр.4068 од 21.03.1959 година се проширува со атарите на повеќе катастарски општини, меѓу кои и атарот на катастарската општина Г. Л. Тужениот на негово име извршил трансформација на предметното земјиште и покрај тоа што предходно во 1989 година склучил договор за купопродажба на земјиштето со правниот предходник на тужителот кој договор бил во целост реализиран. Меѓутоа, како што е веќе погоре наведено со промена на општествено политичкиот систем во РМ, со донесување на новиот Устав на РМ, Законот за сопственост и други стварни права од 2011 година, Законот за денационализација и Законот за градежно земјиште, ограничувања и забрана за промет на земјиштето, на кои се повикуваат тужениот немаат никакво значење од денешен аспект кога не е забранет прометот на земјиштето. Од овие причини во смисла на чл.99 ст.2 од ЗОО, каде е предвидено дека ако забраната била од помало значење, а договорот е извршен, ништавноста не може да се истакнува“, произлегува дека во конкретниот случај не може да се истакнува ништовност на склучениот и целосно реализиран договор од 1989 година, особено што е платена во целост купопродажната цена земјиштето, истото било предадено во владение, а правните предходници на тужителот и сега тужителот од моментот на склучување на ваквиот договор непречно до ден денес односно повеќе од 20 години го користат и владејат недвижниот имот, поради што и правилно утврдил судот дека вака реализираниот договор, во смисла на чл.65 од ЗОО е полноважен и произведува правно дејство.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Рев2.бр.331/21 од 30.11.2021 година.**

„Поведената оставинска постапка од страна на тужените во која тужителот не бил вклучен не предизвикува прекин на застареноста во случај кога заинтересираното лице – наследник не учествувал во истата, па од таа причина без влијание е фактот што за предметниот имот тужените повеле оставинска постапка без да го известат тужителот. Со истекување на апсолутниот рок на застареност настапува правна претпоставка дека и доколку на некое лице му е повредено одредено право дека истото лице се откажало од заштитата на неговото повредно право, бидејќи во дозволениот апсолутен законски рок од 20 години од смртта на оставителот не повел постапка пред суд за заштита на своите права.“

Одлука на Апелационен суд Скопје ГЖ-3877/21 од 05.04.2023 година.

Од образложението

Жалбите се основани.

Меѓутоа, според наоѓање на овој суд основани се приговорите на тужените за застареност на тужбеното барање.

Имено, во конкретниот случај првостепениот суд утврдил дека тужителот Ц. Т. е законски наследник на покојниот Т. Ѓ.- внук, преку неговиот татко Т. Т., како и дека била спроведена оставинска постапка на оставителот Т. Ѓ. и тоа од страна на сега тужените со кој и се здобиле со сопственост на предметниот недвижен имот, а кој бил сопственост на покојниот Т. Ѓ.. Во оставинската постапка сега тужителот не бил вклучен во таа постапка и сега тужените не го пријавиле истиот како наследник иако знаеле дека и тој по право на претставување преку неговиот татко имал право да учествува во таа оставинска постапка.

Врз основа на утврденото во фактичка состојба овој суд цени дека основани се жалбени наводи и истакнатите приговори за застареност на тужбеното барање така како што е поставено, односно цени дека тужителот ја поднел предметната тужба по истекот на апсолутниот рок на истакнување на вакво право уреден во чл. 136 ст.2 од Законот за наследување. Имено, наведениот член под став 1 уредува дека право да се бара оставина со тужба како наследник спрема држателот на оставината застарува за 2 години од денот кога наследникот дознал дека е донесено правосилно решение за наследување, а најдоцна 10 години од денот кога решението за наследување станало правосилно. Ставот 2 од истиот член наведува дека правото да се бара оставина во секој случај застарува по протекот на 20 години од смртта на оставителот.

Видно од списите во предметот неспорно е дека оставинското решение е донесено на ден 09.05.2008 година и истото станува правосилно на ден 18.07.2008 година, а дека тужбата е поднесена на ден 15.05.2009 година, меѓутоа во конкретниот случај судот утврдил дека тужителот Ц. Т. е законски наследник на покојниот Т. Ѓ.- внук, преку неговиот татко Т. Т., како и дека била спроведена оставинска постапка на оставителот Т. Ѓ. кој починал на ден 08.01.1985 година, а во која постапка сега тужителот не бил вклучен, па со оглед дека

тужителот како наследник не земал учество во постапката за оставината, односно за неговото право не било одлучено во оставинска постапка, овој суд наоѓа дека неговото право да бара со наследничка тужба право на наследство, застарело по протекот на 20 години од смртта на оставителот. Оттука според овој суд во конкретниот случај истекнал апсолутниот рок на застареност да тужителот истакнува право на наследување со оглед дека оставителот Т. Ѓ. кој починал на ден 08.01.1985 година, а тужителот ја поднел тужбата до судот на 15.05.2009 година.

Од наведените причини по оценка на овој суд основан е приговорот на тужените за застареност на тужбеното барање на тужителот во смисла на член 136 ст.2 од Законот за наследување, односно овој суд цени дека во конкретниот случај станува збор за апсолутна застареност на правото да се бара оставина и поради наведеното ја преиначи првостепената пресуда.

„Не е ништовен Договор за дар кога на страна на дародавачот во моментот на склучување на истиот не постоеле правни пречки за истиот слободно и по сопствена волја да располага со имотот кој во моментот на склучувањето на договорот бил во негова сопственост, без оглед што за истиот имот предходно бил склучен преддоговор за купопродажба, во услови кога договорните страни и покрај тоа што превземале обврска подоцна да склучат главен договор, при неспорен факт дека помеѓу истите од за нив познати причини не дошло до склучување на договор за купопродажба, ниту пак била поведена постапка за раскинување на преддоговорот, односно соодветна постапка за евентуално негово исполнување.,,

Одлука на Апелационен суд Скопје ГЖ-3805/21 од 15.06.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Во конкретниот случај, правилно првостепениот суд оценил дека е факт дека сега тужителката А. С, на ден 14.02.2013 година во својство на купувач, склучила Преддоговор за купопродажба на предметниот недвижен имот, со лицето А О како продавач и истата му платила одреден дел од купопродажната цена, дека е факт дека и покрај тоа што предметното земјште било приватизирано во 2016 година, никогаш не бил склучен главен договор по основ на наведениот преддоговор помеѓу неговите договорни страни, а воедно, правилно утврдил дека неспорен факт е и тоа дека за предметниот недвижен имот на ден 17.12.2018 година, склучен бил Договор за дар на недвижност ОДУ.бр.589/2018 со кој договор лицето О. А. имотот им го поконува на лицата С. К. и П. Г, сега тужените. Правилно првостепениот суд утврдил дека не е спорно дека во моментот кога бил склучен Договорот за дар, дародавачот А. О. во катастарот на недвижности бил евидентиран како сопственик на предметниот имот, истиот слободно, без никакви пречки и забелешки располагал со имотот, а потоа врз основа на склучениот Договор за дар била променета сопственоста на

недвижноста во јавните книги, односно во ИЛ.бр... за КО Ц., сега предметната недвижност евидентирана е на име на тужените П.Г. и С. К.- како сосопственици секој од по 35/422 идеален дел. По однос на околноста дека за имотот кој е опфатен со Договорот за дар од 2018 година, бил склучен Преддоговор за купопродажба уште во 2013 година помеѓу сега тужителката и лицето А. О. правилно првостепениот суд утврдил дека не е од значење за правната сила и полноважноста на Договор за дар, особено не во услови кога на страна на дародавачот во моментот на склучувањето на Договорот за дар, не постоеле правни пречки за истиот слободно и по сопствена волја да располага со својот имот, кој имот несомнено бил негова сопственост во моментот на склучувањето на Договорот за дар. Исто така, правилен е заклучокот на првостепениот суд дека фактот дека бил склучен Преддоговорот за купопродажба во 2013 година, сам по себе не влијае врз правната сила на Договорот за дар, особено не во услови кога договорните страни и покрај тоа што превземале обврска подоцна да склучат главен договор, неспорно е дека помеѓу истите од за нив познати причини не дошло до склучување на главен договор за купопродажба. Правилно првостепениот суд констатирал дека фактот дека тужителката и лицето А. О. врз основа на Преддоговорот за купопродажба од 2013 година воспоставиле одредени должничко доверителски односи, дека би можеле да бидат предмет на анализа евентуално во друга судска постака, дотолку повеќе што тужителката пред судот јасно истакнала дека таа самата до овој момент нема поведено постапка за раскинување на преддоговорот од 14.02.2013 година, ниту пак повела соодветна постапка за евентуално негово исполнување.

Врз основа на претходно наведените правилно утврдени решителни факти, правилно првостепениот суд оценил дека предметниот Договор за дар е склучен во смисла на чл.555 од ЗОО според кој со договорот за дар дарувачот се обврзува да му пренесе или да му предава на даропримачот во сопственост определен предмет, или му отстапува некое право или му отпушта долг, или му презема долг без надомест, а в.в. со чл.3 од ЗОО според кој учесниците во прометот слободно ги уредуваат облигационите односи во согласност со Уставот, законот и добрите обичаи, согласно што правилно оценил дека предметниот договор не е ништовен во смисла на чл.95 од ЗОО според кој договорот кој не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи е ништовен, ако целта на повреденото правило не упатува на некоја друга санкција или ако со законот во определениот случај не е предвидено нешто друго.

Во конкретниот случај, наводите содржани во жалбата на тужителката овој суд не ги прифати од влијание за поинакво утврдување на решителните факти од веќе утврдените на првостепениот суд, дотолку повеќе што нема докази дека во конкретниот случај, дека била исплатена во целот купопродажната цена од страна на тужителката кон лицето О. А. по основ на склучениот Преддоговор, иако од страна на лицето О. А. биле исполнети сите услови согласно склучениот Преддоговор за купопродажба, дотолку повеќе што тужителката никогаш не го повикала лицето А. О. да пристапи кон склучување на главен договор иако била известена од страна на ова лице дека во целост се стекнати услови за склучување на договор за продажба, па како до склучување на главен договор за продажба помеѓу лицето А. О. и тужителката не дошло, не постои законски основ тужителката да бара ништовност на склучениот договор за дар ОДУ бр.589/2018 од 17.12.2018 година, бидејќи во моментот на негово склучување на постоеле никакви пречки да се располага со имотот предмет на склучениот преддоговор, а сега на склучениот договор за дар, бидејќи тој имот несомнено бил сопственост на лицето А. О. без било каква промена на неговата сопственост запишана во јавните книги на недвижности, поради што по оцена на овој суд, првостепениот суд

правилно постапил кога тужбеното барање на тужителката го одбил како неосновано, а како во изреката на обжалената пресуда, правилно утврдувајќи дека врз основа на Преддоговорот за купопродажба од 2013 година, дека воспоставените должничко доверителски односи би можеле да бидат предмет на анализа евентуално во друга судска постака, и овој суд од овие причини наводите содржани во жалбата на тужителката како ирелевантни за поинакво одлучување, ги одби како неосновани.

Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Рев2.бр.72/23 од 19.04.2023 година.

„Договор за купопродажба кој бил склучен согласно позитивните прописи кои биле во важност во времето на склучувањето, со суштествените елементи и истиот во целост исполнет, а продавачот-правниот претходник на тужителката се согласил надоместокот за одземеното земјиште од страна на корисникот на одземањето да се исплати на стекнувачот-правниот претходник на тужените, тужителката нема право на денационализација, односно тужителката не може да биде наследник на право кое го немал ниту нејзиниот претходник.,,

Одлука на Апелационен суд Скопје ГЖ-2525/20 од 29.03.2020 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Согласно горе наведеното и утврденото од страна на првостепениот суд, и овој суд цени дека правилно првостепениот суд утврдил дека правниот претходник на тужителката немал право на денационализација и дека тужителката не можела да наследи право кое го немал нејзиниот претходник, а тужените имаат право на денационализација со оглед дека нивниот правен претходник го стекнал имотот во време пред одземањето и на кој му бил исплаќан надоместок за одземено земјиште од страна на корисникот на одземањето, а кој имот го стекнал врз основа на склучениот Договорот за купопродажба на земјиште - Лозје со куќа и место од 08.03.1959 година, склучен помеѓу правниот претходник на тужителката сега покојниот Х.П.Л. во својство на продавач и правниот претходник на тужените, сега покојниот Ц. Ј. С., во својство на купувач, кој имот бил оттуѓен од страна на покојниот правен претходник на сега тужителката, и кој договор за купопродажба бил склучен согласно позитивните правни прописи кои биле во важност во тоа време и истиот ги содржи суштествените елементи на договорот со кое се пренесува правото на сопственост на предметниот имот.

Фактот што предметниот договор на бил заверен од надлежен орган, според овој суд не преставува пречка за признавање на истиот како основ за пренесување на правото на сопственост, со оглед да истиот бил во целост исполнет со плаќање на цената и предавање

на владението, а кое се потврдува и од Записникот за сослушување на странка од 05.02.1965 година, според која правниот претходник на тужителката во 1959 година предметниот имот го продал на Ц. Ј. С., татко на тужените, а со оглед на утврдениот факт дека правниот претходник на тужителката немал право на денационализација.

Оттука, правилен е заклучокот на судот кога во таа смисла оценил дека според Законот за национализација поранешниот сопственик на национализирано градежно неизградено земјиште можел тоа земјиште да го пренесе на друг, со надоемсток или без надоемсток. А заради заштита на правата на купувачите Врховниот суд на РСМ завзел правен став дека физичко лице кое како продавач отуѓило градежно земјиште на кое имало право на користење го предало земјиштето во владение на купувачот и ја примило купопродажната цена, не може да бара враќање на недвижноста, иако договорот за продажба е ништовен поради тоа што градежното земјиште било вон промет. Ова и од причина што во чл.2 од купопродажниот договор склучен помеѓу правните претходници на странките е наведена купопродажната цена од 350.000,00 динари и истата е исплатена на продавачот-правниот претходник на тужителката, произлегува дека купувачот се стекнал со правото на владение (користење) на идна сопственост на земјиштето на товарен начин. Воедно согласно чл.3 од договорот, продавачот изјавил дека го продава недвижниот имот и како сопственик гарантира дека никој друг не полага право на сопственост или владение на тој недвижен имот. А тужителката на Записник за сослушување бр. 03-24700 од 05.02.1965 година потврдила дека е ќерка на Л. Х. и дека тој во 1959 година го продал земјиштето на Ц. С..

Имајќи го предвид горенаведеното правилно првостепениот суд утврдил дека правниот претходник на тужителката немал право на денационализација и дека тужителката не можела да биде наследник на право кое го немал ниту нејзиниот претходник. При што одлучил како во изреката на обжалената пресуда и го одбил тужбеното барање на тужителката во целост како неосновано.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Рев2.бр.47/23 од 29.03.2023 година.**

„Нема повреда на авторско дело – објавено фотографско дело со самото тоа што фотографското дело било депонирано и за тоа била издадена потврда од Завод за интелектуална сопственост, бидејќи со самото депонирање на предметот не се потврдува дека истиот има својство на авторско дело или предмет од сродни права, ниту дека на тој предмет постои авторско или сродно право, уште повеќе што во моментот на објавувањето на истото не постоела правна заштита на предметната фотографија, со оглед да фотографијата била јавно достапна на интернет без назначен автор, година на создавање и можела да биде превземена.“

Одлука на Апелационен суд Скопје ГЖ-1286/21 од 02.12.2021 година.

Од образложението

Жалбата е основана.

По наоѓање на овој суд, од изведените докази во постапката не произлегува основаноста на тужбеното барање на тужителот во смисла дека истиот е автор на спорната фотографија фотографирана на 03.08.1988 година и дека тужениот со обавувањето на истата на ден 26.04.2016 година сторил повреда на моралните и материјалните права на тужителот од следните причини:

Согласно чл.12 ст.1 од Законот за авторски права и сродни права (ЗАСП), „Авторско дело, во смисла на овој закон, е интелектуална и индивидуална творба од областа на книжевноста, науката и уметноста, изразена на кој било начин и форма“, а согласно ст.2 точ.6 од истиот член, „за авторско дело се смета особено: фотографско дело и дело создадено во постапка слична на фотографската“.

Имено, како произлегува од доказите, во моментот на објавувањето на фотографијата тужениот ниту знаел, ниту можел да знае кој е автор на предметната фотографија објавена на интернет, односно на ВЕБ порталот на www.off.net.mk на ден 26.04.2016 година, имајќи предвид дека тужителот го депонирал делото во Заводот за интелектуална сопственост на Република С. со седиште во Б.во 2017 година, кога Заводот има издадено потврда под број 2017/1248 А-0031/2017 од 27.02.2017 година со која потврдува дека тужителот го евидентирал во евиденцијата за авторски дела и предмети и сродни права на фотографијата на Џ. Ш. за што доставил ЦД ром и опис на делото. При факт дека фотографијата била јавно достапна на социјалните мрежи без на истата да биде назначен авторот и годината на создавање и тоа повеќе години пред Заводот да ја издаде потврда број 2017/1248 А-0031/2017 од 27.02.2017 година, се утврдува дека тужителот доколку и навистина е автор на предметната фотографија кое нешто во постапката не го докажал, истиот не ги превзел неопходните мерки за заштита на предметната фотографија од незаконито превземање.

Притоа, од потврдата број 2017/1248 А-0031/2017 од 27.02.2017 година од Заводот за интелектуална сопственост на Република С. не произлегува дека депонираниот предмет има својство на авторско дело, ниту пак дека на депонираниот предмет постои нечие авторно право. Ова од причина што Заводот не ја испитувал содржината на депонираниот предмет, па со самото депонирање на предметот не се потврдува дека истиот има својство на авторско дело, ниту дека на тој предмет постои авторско право туку тоа е само евиденција. Дотолку повеќе што тужителот во текот на постапката не приложил никаков доказ дека фотографијата е направена со солгасност на фотографираното лице кое е јавна личност, а воедно негови фотографии со едноставно пребарување на интернет може да се најдат и превземат. По однос пак на вештачењето кое тужителот го приложил, овој суд цени дека истото не е изготвено од вешто лице кое има стручно познавање од наведената област и не може да оценува оригиналност на негатив, ниту пак може да анализира оригинал на фотографски филм, оригиналност на позитив и вид на употреба на фотографски филм.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Рев2.бр.104/22 од 21.03.2023 година.**

2.3. ТРГОВСКИ СПОРОВИ

„Извод од заверена деловна книга и меница (со менични изјави) претставуваат веродостојна исправа во смисла на чл. 70 од Законот за нотаријатво и врз основа на истите може да се поведе постапка за наплата на износ наведен во меничниот бланкет, бидејќи со меничните изјави давателот на кредит има овластување да во случај кога кредитобарателот не ги измири обврските по било кој основ од склучените договори за кредит и анексите кон истите, да го пополни меничниот бланкет на износ на достасаните а неплатени обврски на износ во кој е вклучена главнината, каматата и другите евентуални трошоци, да го пополни меничниот бланкет со сите битни елементи на меницата и на меничниот бланкет, да ја наведе клаузулата „без протест“, со рок на достасаност што ќе го определи давателот на кредитот а со тоа и да изврши активирање на меницата.“

Одлука на Апелационен суд Скопје ТСЖ-1663/22 од 22.12.2022 годин

О д образложението

Жалбата е неоснована.

Во оваа насока како неоснован се јавува и жалбениот навод истакнат во жалбата, дека првостепениот суд неправилно и нецелосно ја утврдил фактичката состојба, кога според жалителот погрешно заклучил дека изводот од заверена доловна книга има својство на веродостојна исправа, бидејќи истата цени дека е во спротивност на одредбите од Законот за нотаријат, дотолку повеќе што во предметниот извод од деловна книга нема податоци што треба да ги содржи таквата исправа за доверителот и поготово датумот на доспевање на паричното побарување, кои нешта ги нема ниту меницата да преставува веродостојна исправа согласно одредбите од Законот за нотаријат, па согласно тоа цени дека првостепениот суд погрешно го применил и материјалното право.

Неоснованоста на ваквиот жалбени наводи произлегува од правилно утврденото од страна на првостепениот суд дека побарувањето на тужителот е во вкупен износ од 40.963.653,00 денари како неплатен долг од договори за кредит. Имено, првотужениот како кредитокорисник е должен самостојно на тужителот да му плати вкупен износ 17.843.776,00 денари (од кои неплатена главница износ од 16.000.000,00 денари, неплатена редовна камата износ од 928.457,00 денари, неплатена казнена камата износ од 914.519,00 денари и неплатена провизија износ од 800,00 денари), а како главен должник солидарно со вториот должник има обврска да му плати на тужителот износ 23.119.877,00 денари (од кои неплатена главница износ од 20.650.000,00 денари, неплатена редовна камата износ од 941.024,00 денари, неплатена казнена камата износ од 1.526.353,00 денари и неплатена провизија износ од 2.500,00 денари).

Согласно член 70 од истиот закон, (1) Предлогот за издавање на решение за нотарски платен налог, во доволен број примероци и прилози, се поднесува за доспеано парично побарување кое се докажува со веродостојна исправа, приложена кон предлогот во оригинал или во заверен препис кај нотар. (2) Како веродостојни исправи во смисла на овој закон, се сметаат: 1) фактура; 2) меница и чек со протест и со повратна сметка; 3) извод од заверени деловни книги на банка, штедилница, финансиско друштво, давател на финансиски лизинг или осигурително друштво; 4) јавна исправа и 5) исправи кои според посебни прописи имаат значење на јавни исправи. Што значи дека изводот од заверена деловна книга и меница преставуваат веродостојна исправа, а што е спротивно на наведеното во жалбата на првотужениот.

Имено, видно од Договорот ... доставен во фотокопија кон предлогот, а потоа и по извршениот увид во оригиналниот договор доставен на рочиште од 08.02.2022 година, првостепениот суд правилно утврдил дека наведениот договор е потпишан и заверен од страна на тужениот како кредитокорисник, а кое нешто е во корелација и со изготвеното вештачање од кое судот утврдил дека по овој договор, првотужениот како кредитокорисник искористил износ од 16.000.000,00 денари а со уплати затворил износ од 1.037.668,00 денари, па во оваа смисла првостепениот суд правилно одлучил кога не ги прифатил наводите на првотужениот дека во конкретниот случај се работи за неуреден и незаконски издаден платен налог од причини што видно од чл.8 од Договорот за обезбедување на овој договор бил даден залог на денарски депозит од В. М. на износ од 105% од износот на бараниот кредит, а наведеното лице не е странка во постапката, а при тоа првотужениот не доставил докази од неговата евиденција дека истиот не искористил средства согласно овој Договор иако е за тоа должен.

Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Рев1.бр.46/2023 од 19.04.2023 година.

„Нема основ за промена на исплатниот ред на доверители во стечајната постапка, кога со склучувањето на договорот за субординиран депозит всушност сменет е предходно склучениот договор за орочен депозит и притоа договорот за субординиран депозит не може да биде изедначен со договор за орочен депозит, бидејќи договорот за субординиран депозит е од понизок исплатен ред. Менувањето на карактерот на субординираниот депозит како субординираниот инструмент всушност би бил на штета на останатите доверители кои претендираат на исплата од стечајната маса по основ на депозит.“

Одлука на Апелационен суд Скопје ТСЖ-1234/22 од 06.10.2022 година.

Од образложението

Жалбата е делумно основана.

На правилно и целосно утврдената фактичка состојба, по оценка на овој суд првостепениот суд правилно го применил материјалното право кога со примена на чл.91, чл.116 и чл.118 од Закон за стечај, чл.157 ст.9 и чл.167 од Законот за банки, го одбил тужбеното барање на тужителот и одлучил како во изреката на обжалената пресуда, од која причина и жалбениот навод за погрешна примена на материјалното право се јавува како неоснован.

Согласно сето наведено и по оценка на овој суд правилен е заклучокот на првостепениот суд дека тужбеното барање на тужителот е неосновано.

Исто така неосновано се наведува во наводите на тужителот дека договорот за субординиран депозит од 12.07.2019 година бил во спротивност со законските и подзаконските акти поради што тој не може да се применува со значењето како што било договорено туку само како обичен договор за орочен депозит и тужителот тоа го дознал дури по отварање на стечајната постапка додека претходно банката редовно работела и постоеле деловни односи меѓу двете страни тужителот немал никакви забелешки, вклучително во однос на законитоста на договорот. Судот правилно сметал дека доколку нешто не било во ред со склучениот договор за субординиран депозит од 12.07.2019 година и дека постоеле неправилности и незаконитости во неговото склучување, евидентирање и реализирање и тоа не би можело и не би смеело да остане незабележано од Народна банка како регулатор во областа на банкарскиот сектор. Но со оглед дека договорот од отварање на стечајната постапка бил исполнуван од двете страни и Народна банка при спроведувањето на контролата согласно ингеренциите и одлуките на НБ на РСМ не наоѓа ништо спорно како по однос на неговата содржина, така и по однос на неговата законитост. Доколку имало било каков судир и незаконитост со подзаконски и законски акт и пропусти сигурно е дека Народна банка на РСМ не би дозволила да се применува овој договор кој би бил склучен во спротивно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватност на капиталот донесена токму од Советот на Народна Банка. Во време на склучување на договорот за субординиран депозит 12.07.2019 година во тој период тужениот бил под засилена контрола до регулаторот поради што секаква незаконитост не можела да остане незабележана и доколку постоеле било какви неправилности тоа би било укажано на тужениот. Дотолку повеќе што членовите 5 и 6 од Договорот, содржат класични одредби од кој може да се уврди дека станува збор за субординиран инструмент и тоа токму во согласност со чл.3 т.2 р.17 од Одлуката за методологијата за утврдување на адекватност на капиталот. Во исто време согласно чл.9 т.1 од Договорот кој гласи доколку една одредба од овој договор е или стане незаконска, неважечка или неспроведлива тоа нема влијание на законитоста, важноста и спроведливоста на било кои одредби од овој договор што јасно кажува дека двете договорни страни биле подготвени договорот да го потпишат и да го спроведат според формата и содржината како што го потпишале без оглед дали некои одредби можат да дојдат во судир со законот или не. Особено во чл.2 од Договорот каде е уреден предметот на договорот јасно е наведено дека давателот на депозитот сега тужителот се обврзува да му стави на располагање на примачот на депозитот како финансиска погодност субординиран депозит како што е дефинирано во законодавството на РСМ.

Според тоа не може да има никакво сомневање дека двете договорни страни не само според формата туку и според суштината и содржината биле свесни дека склучуваат договор

за субординиран депозит, знаеле која е целта на така склучениот договор, знаеле дека станува збор за субординиран инструменти дека по истиот постапувале и го спроведувале до отварање на стечајната постапка без никакви забелешки и знаеле за последиците на вака склучениот договор во случај на отварање на стечајна постапка, односно на тужителот му било јасно и тоа го прифатил дека согласно чл.1 став 1 алинеа 5 од договорот субординираниот депозит е целосно подреден во однос на обврските кон останатите депоненти и доверители на примачот на депозити сега тужениот. Од тука согласно погоре наведеното тужителот неосновано претендира на промена на исплатниот ред, бидејќи со склучениот договор за субординиран депозит е сменет претходно склучениот договор и не може да биде изедначен со орочен депозит. Менувањето на карактерот на субординираниот депозит како субординираниот инструмент всушност е на штета на останатите доверители кои претендираат на исплата од стечајната маса по основ на депозит.

Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Рев1.бр.207/22 од 11.01.2023 година.

„Не следи надомест на штета иако настанал осигуран случај, во ситуација кога според Специјалните услови на осигурување на имот на електростопански претпријатија, начинот на кој е настаната штетата и причината која ја предизвикала штетата се околности кои ја исклучуваат одговорноста за исплата на штета.“

Одлука на Апелационен суд Скопје ТСЖ-1259/22 од 07.10.2022 година.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Побивајќи ја законитоста на обжалената пресуда како и утврдената фактичка состојба правилно првостепениот суд тужителот во жалбата укажува дека погрешно е утврдено дека тужителот не го одржувал трансформаторот соодветно и дека штетата настанала како резултат на преоптовареност на трансформаторот а не како резултат на редовна употреба. Потоа дека при тоа судот парцијално ги ценел доказите и не утврдил правилно дали штетата на трансформаторот е последица од редовно работење или последица на преоптоварување на истиот и употреба спротивна на упатството.

Според оценка на овој суд ваквите жалбени наводи на тужителот се неосновани, бидејќи правилно судот со сестрана анализа на доказите вклучувајќи ја и документацијата приложена кон вештиот наод и мислење Извештај од електро техничкиот и технолошко металуршкиот факултет С. како и од исказот на сослушаниот сведок проф. А. А. кој директно на лице место учествувал во постапката на испитување на причините за настанатата штета кај производителот К. од З., односно овој сведок бил вклучен во најбитната фаза за испитување на причините поради кои настанала хаварија на трансформаторот и тоа со увид на истиот и

испитување на оштетениот трансформатор во просториите на производителот. Првостепениот суд врз основа на совесна и грижлива оценкана ској доказ посебно и на сите докази во склоп на една доказна целина правилно заклучил дека во конкретниот случај иако настанал осигуран случај тужениот нема обврска да исплати надомест на штета бидејќи според Специјалните услови за осигурување на имотот на електростопанските претпријатија Глава 3 начинот на кој е настаната штетата и причината која ја предзвикала штетата се околности кои ја исклучуваат одговорноста на тужениот за исплата на штетата. Истовремено првостепениот суд правилно постапил и кога го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот врз основа на товарот на докажувањето според чл.208 од ЗПП бидејќи тужителот не докажал дека трансформаторот работел без преоптоварување и дека со него се ракувало според пропишаните упатства односно не докажал дека за настанатиот осигуран случај постои обврска за тужениот да исплати надоместок. Имено од исказот на сведокот А. А. и Извештајот изготвен од ЕТФ и од Технолошко металуршкиот факултет Скопје преку професор Д. С. кој е прилог на вештачењето јасно е утврдено дека во моментот на настанување на штетата трансформаторот не бил проптоварен но тоа се случувало во други временски интервали кои претходеа на денот на настанување на штетата како и дека трансформаторот работел остојано со преоптоварување од 150 % односно 50 % над дозволеното оптоварување спротивно на упатството за употреба што предизвикало повеќекратни оштетувања а при преоптоварување шесто се вклучувале аларми за високо преоптоварување вградени во самиот трансформатор на 15 и 16,12,2005 година за што било известно и надлежно одговорно лице на тужителот кое нешто произлегува и од доказот Евиденција на погонска книга. Видно од Извештајот на ЕТФ од податоците кои ги евидентирал СЦАДА системот кој бил вграден во трансформаторот како систем за евидентирање на работењето и евентуалните прреоптоварувања било дека во 2004 и 2005 година трансформаторот бил 93 пати преоптоваруван што е спротивно на Упатството на производителот кој дозволувал преоптоварување сао еднаш дневно и тоа не подолго од 20 секунди и тоа при заштита инсталирана на 100 % оптоварување, а не на уште 50% повеќе односно на 150 %.

Според оценка на овој суд при одлучувањето правилно првостепениот суд имал во предвид дека при осигурување на имот осигуреникот односно тужителот има законска обврска да превземе мерки за спречување на настанување на осигуран случај или ограничување на штетните последици во смисла на чл.982 став 1 од ЗОО, па како од доказите прозлегло дека тужениот не работел и управувал со трансформаторот според упатствата дадени од производителот така што оптоварувањето на истиот било 150 %, тужениот постапил спротивно на својата законска обврска да спречи настанување на осигуран случај и истиот со своето небрежно несовесно и нестручно работење со трансформаторот предизвикал да настане осигуран случај што претставува докажана околност која ја исклучува одговорноста на тужениот за исплата на надомест на настанатата штета.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Рев1.бр.205/22 од 05.04.2023 година.**

„Потврдувањето на изјави на отворени салда образецот, односно потврдувањето на книговодственото салдо од страна на сметководител значи само потврда на констатираната моментална состојба во книговодствената евиденција и истото не може да се смета како признавање на долг. Потпишувањето од страна на сметководител не значи признавање на долг со кое се прекинува застареноста, бидејќи признавањето не е дадено од лице кое е овластено да го признае долгот на тужениот и сметководителот не е овластено лице на органот.“

Одлука на Апелационен суд Скопје ТСЖ-1580/21 од 02.12.2021 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е основана.

Во конкретниот случај застарувањето е настапено кај сите утужени фактури опфатени со решението на нотарот.

Од списите на предметот неспорно се утврдува дека до тужениот бил испратен ИОС образец/Извод на отворени ставки за состојба на ден 31.12.2017 година, кој извод е потпишан од страна на сметководителот на тужениот- сведокот А. А. односно од сметководител кое не е овластено лице на органот за да го признае долгот и кој доказ по својата правна сила може доведе до прекин на застареноста. Потврдувањето на ИОС образецот односно потврдувањето на книговодственото салдо од страна на сметководител значи само потврда на констатираната моментална состојба во книговодствената евиденција и истото не може да се смета како признавање на долг. Потпишувањето од страна на сметководител не значи признавање на долг со кое се прекинува застареноста, бидејќи признавањето не е дадено од лице кое е овластено да го признае долгот на тужениот и сметководителот не е овластено лице на органот.

Во погоре наведената смисла е и Правното мислење на Врховниот суд на Република Северна Македонија од ден 17.12.2018 година.

Според чл.37 од Законот за судовите на РСМ е наведено дека Врховниот суд на РСМ на општа седница утврдува начелни ставови и начелни правни мислења по прашања од значење за обезбедување на единство во примената на законите од страна на судовите по сопствена иницијатива или по иницијатива на седниците на судии или судските оддели од судовите.

Согласно наведеното, потврдувањето на книговодственото салдо на еден правен субјект не значи и признавање на долгот доколку тоа потврдување на книговодственото салдо не е дадено од лице кое е овластено да го признава долгот на тој правен субјект. Во конкретниот случај потврдувањето на книговодственото салдо не е дадено од страна на овластено лице на тужениот односно од неговиот управител.

Со оглед на наведеното судот одлучи како во изреката на пресудата со која го усвои приговорот на тужениот, а Решението за издавање на нотарски платен налог НПН број

214/20 од 03.12.2020 година на Нотар З. Ј. од В. го стави во сила, односно од погоре наведените причини овој суд најде дека тужениот не одговара на тужителот за обврската поради што судот го одби тужбеното барање на тужителот како неосновано.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Рев1.бр.36/22 од 25.04.2023 година.**

„Основно правило во односот меѓу должникот и примачот на побарувањето е дека положбата на должникот со цесијата не смее да се влоши. На должникот му е дадено право да ги истакне на примачот сите приговори што ги има и спрема стариот доверител. Со цесијата побарувањето во ништо не се менува, туку преоѓа од цедентот на цесионарот со истата содржина која ја имало во односот меѓу цедентот и должникот. Оттука, застареноста на цедираното побарување почнува да тече од денот на неговата доспеаност, а не од денот на отстапувањето.“

Одлука на Апелационен суд Скопје ТСЖ-2026/21 од 24.06.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Оттука, според овој суд правилен е заклучокот на судот дека во конкретниот случај доверителот (отстапувачот) имал право да бара исполнување на обврските по означените временни ситуации во 2011 година и 2012 година, а предметната тужба од страна на преземачот на побарувањето е поднесена на 04.05.2020 година, што значи дека во случајов настапила застареност на предметното побарување, па согласно со член 349 став 1 од ЗОО престанало правото на тужителот да бара присилно исполнување на обврската. Во оваа смисла неосновано во жалбата се истакнува дека првостепениот суд при одлучувањето немал предвид дека тужениот писмено признал застарена обврска, и доброволно ја исплатил на друг доверител, од кога според тужителот почнал да тече нов рок за застареност, па согласно тоа цени дека не е точно дека тужениот го платил присилно утужениот износ врз основа на издаден налог за забрана на извршител З. П. И бр.317/12 од 16.05.2017 година, туку дека истиот донел Решение за преведување на средства бр.5300/4 од 22.05.2017 година, заради доброволна исплата на утужениот износ.

Наведеното од причина што и според овој суд не може да се смета дека со плаќање на утужениот износ на друг доверител (Е. С.) на ден 25.05.2017 година, дошло до прекинување на застарувањето во смисла на член 376 од ЗОО, затоа што со тоа плаќање тужениот не го признал побарувањето, туку го платил износот од 11.215.376,00 денари присилно врз основа на издаден налог за забрана на извршител З. П. и број 317/2012 од 16.05.2017 година, заради наплата на побарување од должников должник, со кое

образложение во целост се согласува и овој суд. Оттука, фактот што тужителот го известил тужениот за отстапувањето и го повикал тужениот да ја исполни обврската спрема примачот на побарувањето, не значи прекинување на застарувањето. Според овој суд, издавање на налогот за извршување согласно Законот за извршување има дејство на забрана, како и дејство на пренос заради присилна наплата, односно не станува збор за некакво доброволно исполнување на обврската и покрај Решението за преведување на средства бр.5300/4 од 22.05.2017 година, што наведува на заклучок дека се неосновани истакнатите жалбени наводи на тужителот дека постапката за наплата преку извршител спрема должникот не е присилна и дека извршителот нема право да изврши присилна наплата од сметката.

Согласно со член 428 став 1 од ЗОО, примачот на побарувањето ги има спрема должникот истите права што отстапувачот ги имал спрема должникот до отстапувањето, односно, според став 2 од овој член, должникот може да му ги истакне на примачот покрај приговорите што ги има спрема него и оние приговори што можел да му ги истакне на отстапувачот до моментот кога дознал за отстапувањето (како на пример приговор на застареност). Основно правило во односот меѓу должникот и примачот на побарувањето е дека положбата на должникот со цесијата не смее да се влоши. Затоа, на должникот му е дадено право да му ги истакне на примачот и сите приговори што ги имал и спрема стариот доверител. Со цесијата побарувањето во ништо не се менува, туку преоѓа од цедентот на цесионарот со истата содржина која ја имало во односот меѓу цедентот и должникот. Оттука, застареноста на цедираното побарување почнува да тече од денот на неговата доспеаност, а не од денот на отстапувањето. Согласно наведеното, како и одредбите од член 351 и член 428 став 1 и став 2 од Законот за облигационите односи, првостепениот суд правилно утврдил дека застареноста на предметното побарување започнала да тече првиот ден по денот кога доверителот (изведувачот на работите - отстапувачот) имал право да бара исполнување на обврските по времените ситуации. Според член 25 од договорот за изведување на работите, плаќањето ќе се врши преку времени месечни ситуации и конечна ситуација, а во член 26 од договорот, изведувачот се обврзал да ги доставува времените ситуации до нарачателот најдоцна до 10-ти во тековниот месец за претходниот месец, а во член 27 од договорот нарачувачот се обврзал истите да ги плаќа во рок од 10 дена од денот на потпишување и одобрување од страна на надзорот. Предметното отстапеното побарување на тужителот се однесува на долг по издадени времени месечни ситуации за периодот октомври 2011 година - јули 2012 година, сите уредно заверени од надзорот.

**Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија
Рев1.бр.163/22 од 08.02.2023 година.**

2.4. РАБОТНИ СПОРОВИ

„Законито е донесено решение за распоредување на полицаец на друго работно место за потребите на МВР при исполнети услови од чл. 107 и чл. 111 ст. 1 алинеа 1 од Законот за внатрешни работи, во случај кога и на прераспределеното работното место работните задачи по својот карактер се слични и сродни, а притоа за работното место на кое е прераспределен, утврдена е основна плата еднаква со основната плата од работното место од кое бил распореден.“

Одлука на Апелационен суд Скопје РОЖ-2181/21 од 15.09.2022 година.

Од образложението

Жалбата е основана.

Меѓутоа, по наоѓање на овој суд, од содржината на оспореното решение произлегува дека истото содржи образложение во кое се наведени причините поради кои се врши распоредувањето, дека распоредувањето било извршено по потреба на службата, врз основа на Одлука за распоредување донесена од Комисијата за распоредување и унапредување на полициски службеници на работни места од Е и Ж категорија формирана со решение на Министерот, на начин што тужителот досега распореден на работно место полицаец за операции во Единица за специјални задачи, Оддел за специјални полициски операции, Централни полициски служби БЈБ, се распоредува на работно место полицаец Категорија Е, ниво Е4 во Одделение за обезбедување на ДКП Сектор за обезбедување на ДКП објекти од посебно значење и обезбедување на возови Оддел за заштита на определени личности и објекти Централни полициски служби БЈБ, со статус на полициски службеник, истото е утврдено со Правилникот за систематизација на работни места во БЈБ СД бр.24.7-919/1 од 21.08.2015 година и сите понатамошни измени на Правилникот, во категорија Е, ниво Е4, со утврдени 0 кредити според ЕКТС или IV степен стручна подготовка, со потребно работно искуство од 3 години, со иста плата како претходното работно место и со ист додаток на плата.

Според тоа, овој суд најде дека Решението донесено од тужениот бр.22.6-5752/1 од 29.06.2018 година е правилно и законито, и дека се исполнети сите условите утврдени во Актот за систематизација на работните места утврдени за работното место на кое се врши распоредувањето, а кои произлегуваат од одредбата од чл.107 и чл.111 од Законот за внатрешни работи.

Оттука произлегува дека работното место на кое се распоредува, тужителот е во организациска единица во местото на живеење на работникот, е слободно или упразнето и

во иста категорија и ниво на работно место, и двете работни места се со утврден 4-ти степен на стручна подготовка, кои услови ги исполнува тужителот, истиот е распореден на работно место на кое с еизвршуваат исти или сродни работи со работите што се вршеле на работното место од кое е распореден. Исто така, тужителот бил распореден на работно место на кое утврдената основна плата е еднаква со основната плата од работното место од кое се распоредува и тужениот му пресметувал иста плата која ја примал на претходното работно место.

Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Рев3.бр.18/2023 од 05.04.2023 година.

„Кога со правосилна кривична пресуда работникот е огласен за виновен за кривично дело чии дејствија се идентификуваат со дејствијата на прекршувањето на работниот ред и дисциплина наведени во отказното решение, докажана е основаноста на причината на отказот, а со тоа и фактите за сторените повреди на работниот ред и дисциплина што го прави отказот законит.“

Одлука на Апелационен суд Скопје РОЖ-1829/21 од 13.04.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Од наведеното произлегува дека со постапувањето спротивно на Законот за полиција, Законот за внатрешни работи, Упатството за начинот на однесување и меѓусебните односи на полициските службеници и Кодексот на полициската етика, тужителот ја прекршил работната дисциплина од чл.134 ст.1 т. 7, 8 и 14 од КД на МВР.

Првостепениот суд правилно утврдил дека тужениот јасно утврдил во што се состојат дејствијата со кои што тужителот сторил повреда на работниот ред и дисциплина и дека постапувал спротивно на правилата и прописите на Министерството, Упатството за начинот на однесување и меѓусебните односи на полициските службеници, наредбата бр. 15.6-1302/1/6162 од 31.10.2005 година и Кодексот на полициската етика. Во конкретниот случај судот утврдил дека тужениот во правилно спроведена постапка согласно закон и подзаконски акти на тужениот кои ја уредуваат постапката и начинот на постапување на сите овластени службени лица кај тужениот, и дека ја докажал основаноста на причините заради која на тужителот му е откажан договорот за вработување.

Според овој суд, првостепениот суд правилно утврдил дека тужителот ги сторил повредите поради кои што му е откажан договорот за вработување, дотолку повеќе што за истите повреди тужителот е огласен виновен за сторено кривично дело и изречена му е алтернативна мерка условна осуда. Со пресуда КОК.бр.10/11 на Основен суд С. тужителот е огласен за виновен за сторено кривично дело злосторничко здружување по чл.394 ст.2 од КЗ

и продолжено кривично дело примање поткуп по чл.372 ст.2 в.в. чл.45 од КЗ и изречена му е алтернативна мерка условна осуда при што му е утврдена казна затвор во траење од 1 година и 6 месеци во која му е засметано и времето поминато во притвор и куќен притвор сметано од 25.08.2009 година до 27.04.2010 година и истовремено е определено дека истата нема да се изврши доколку тужителот во рок од 4 години од правосилноста на пресудата не стори ново кривично дело, која пресуда е потврдена со пресуда на Апелациониот суд С. КОКЖ.бр.95/14 од 02.03.2015 година.

Предвид наведеното, на правилно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот суд го применил и материјалното право и тоа одредбите од чл.71 ст.2 и ст.3, чл.72, чл.82 ст.1 и ст.2 од ЗРО, чл.134 ст.1 т.7,8 и 14 , 143, 139 и чл.140 од КД на тужен, чл.3 од Законот за полиција чл. 1 ст.1 алинеа 5 и чл.114 ст.1 од Законот за внатрешни работи, чл.2 ст.1 алинеа 1 и 3 од Упатството за начинот на однесување и меѓусебните односи на работниците со посебни должности и овластувања во МВР и чл.16 од Кодексот на полициска етика, поради што согласно чл.357 од ЗПП, се одлучи како во изреката на оваа одлука.

Ваквиот став е прифатен со Пресуда на Врховниот суд на Република Северна Македонија Рев3.бр.86/22 од 31.01.2023 година.

„Согласно Статутот на Сојузот на синдикати на Македонија и Меморандумот за финансирање на ССМ, Сојузот на синдикати на Македонија има активна легитимација за поведување на судски спор за долг по основ неисплатена членарина во случаи кога се исклучува синдикат од ССМ, бидејќи исклучениот синдикат не се ослободува од обврските кои произлегуваат од Одлуката за финансирање на ССМ.“

Одлука на Апелационен суд Скопје РОЖ-46/22 од 21.06.2023 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Овој суд го ценеше истакнатите жалбени наводи но истите ги оцени на неосновано од причина што правилно првостепениот суд постапил кога прифатил дека во конкретниот случај е основана активната легитимација на тужителот, наоѓајќи ја пред се од статутот од кој се утврдува дека во случаи кога се исклучува синдикат од ССМ, истиот не се ослободува од обврските кои произлегуваат од Одлуката за финансирање на ССМ, додека пак од Одлуката за финансирање, број 0702-77/3 од 19.03.2012 година, донесена на 15.03.2012 година, утврдил дека, доколку синдикатот не ја почитува Одлуката за финансирање на ССМ и Меморандумот за финансирање на ССМ, ќе се постапува согласно Статутот на ССМ и законските прописи, а согласно важечката регулатива, доколку постои долг истиот, тужениот има обврска да му го исплати на тужителот.

Водејќи се од горе наведеното, согласно со важечката регулатива, произлегува дека во конкретниот случај тужениот ја повредил својата обврска, но со тоа обврската не престанува, туку и натаму е должен да ја исполни, што значи дека тужениот како должник, паднал во задоцнување кога не ја исполнил обврската во рокот определен, односно уплаќање на чланарина е најдоцна до 15-ти во тековниот за претходниот месец. Ова дотолку повеќе што во вештачењето, приложено со тужбата, се приложени и докази: и тоа изводи од сметка за плаќање на чланарина од страна на тужениот на тужителот за 2015 година, 2016 година, 2017 година и 2018 година.

По однос на другиот основ, за кој тужениот смета дека тужителот нема активна легитимација, односно дека за тужителот било потребно да има посебно одобрение, одлуки и сл. за да може да се поведе постапка пред суд, овој суд најде дека правилно првостепениот суд постапил кога имајќи ја во предвид одредбата од член 9 од Статутот, во која е предвидено дека Претседателството на ССМ помеѓу останатите задачи и надлежности во ССМ има задача и надлежност да го организира финансиското работење во ССМ и да се грижи за синдикалниот имот, заклучил дека ниту во Статутот, ниту во ниедна Одредба, не е утврдено давање Одобрение, односно Овластување од овој орган да врз основа на Ова Овластување/Одобрение- правното лице ССМ, како услов, сега тужител, да може да поднесе тужба пред надлежен суд, што значи дека тужителот е активно легитимиран да ја поднесе предметна тужба и овластеното лице на тужителот Дарко Димовски, согласно своите законски овластувања како овластено лице на тужителот ја потпишал предметната тужба.

Овој суд ги ценеше истакнатите жалбени наводи, но стите ги оцени за неосновано од причина што од сите изведени докази во текот а постапката, особено од Статутот, Одлуката за финансирање од 2012 година, Меморандумот за финансирање од 2012 година, се утврдува дека, синдикатот не се ослободува од обврските, туку Одлуката и Меморандумот упатуваат да се постапува согласно законските прописи. Согласно Одлуката за финансирање на ССМ од 2012 година од синдикалните членови од нето платата, синдикатите се должни на ССМ, сега тужителот, да му уплатуваат членарина во висина утврдена согласно Одлуката и се упатува на склучување на посебен Меморандум за динамиката и начинот на уплата на чланарината, а согласно Меморандумот од 2012 година, синдикатот ја уплаќа чланарината на жиро сметка на ССМ најдоцна до 15-ти во тековниот за претходниот месец. Статутот во одредбата на член 5 став 2 упатува да со посебна Одлука се утврдува финансирањето и функционирањето на ССМ, а за динамиката, начинот на уплата на членарината од здружените синдикати кон ССМ се склучуваат посебни Меморандуми. Во конкретниот случај во улсови кога постои Одлука за финансирање и Меморандум за финансирање на ССМ, тужениот вршел уплата на членарина согласно Одлуката од 2012 година и согласно Меморандумот од 2012 година, но како во целост не ја уплатил членарината согласно Одлуката и Меморандумот. произлегува дека правилно првостепениот суд утврдил дека тужениот вршел уплата на членарина на тужителот за спорниот период, меѓутоа останува долг по основ помалку уплатена чланарина во износ од 668.318,00 денари, кој износ е утврден од страна на вештото лице.

„Не се исполнети законските услови да се изврши трансформација на работниот

однос од определено на неопределено работно време по истекот на пет години во смисла на чл. 46 ст. 3 од ЗРО, во случај кога работникот престанал да работи кај работодавачот, бидејќи истиот не бил во работен однос кој би можел да се трансформира.“

Одлука на Апелационен суд Скопје РОЖ-1558/20 од 13.07.2023 година.

О д образложението

Жалбата е неоснована.

Согласно чл.46 ст.1 од ЗРО договор за вработување може да се склучи на определено време за вршење на исти работи, со прекин или без прекин, до пет години. Согласно чл.46 ст.3 од ЗРО, работниот однос заснован со Договор за вработување на определено време, освен договорот за вработување за вршење на сезонска работа се трансформира во работен однос на неопределено време ако работникот продолжи да работи по истекот на рокот од ст.1 на овој член под услови и на начин утврдени со закон.

Имено, во конкретниот случај од изведените докази во текот на постапка произлегува дека тужителката врз основа на склучени договори за вработување на определено време со тужениот, била во работен однос со тужениот непрекинато и во континуитет сметано од 13.05.2014 година, па се до 31.08.2019 година кога со Решение за откажување на договорот за вработување поради истек на договорот за вработување бр.04-368/1 од 30.08.2019 година и бил откажан договорот за вработување на определено време заклучно со 31.08.2019 година, по што истата била одјавена од задолжително социјално осигурување. На ден 17.12.2019 година тужениот во дневниот печат В. и Л. објавил оглас за пополнување на упразнето работно место одделенски наставник (замена за директор) на определено работно време од 31.08.2020 година, на кој оглас се пријавила и тужителката, била повикана на интервју, по што со Известување за избор на кандидат бр.03-07/1 од 03.01.2020 година била известена дека не е примена на огласот и дека е избран друг кандидат, по што тужителката вложила приговор до тужениот од 10.01.2020 година, кој бил одбиен со известување бр.03-24/1 од 17.01.2020 година. Тужителката до тужениот, поднела писмено Барање за трансформација на работниот однос од определено на неопределено време бр. 03-63/1 од 13.02.2020 година, согласно чл. 46 ст. 3 од ЗРО, но истото со одговор на барање бр. 03-63/2 од 17.02.2020 година било одбиено како неосновано.

Имајќи го предвид наведеното и по оценка на овој суд правилно првостепениот суд утврдил дека во случајов не се исполнети законските услови да се изврши трансформација на работниот однос на тужителката од определено на неопределено работно време бидејќи не постои работен однос на тужителката со тужениот, кој би можел да се трансформира, од причина што истиот престанал на 31.08.2019 година, со откажување на договорот за вработување од страна на тужениот, поради истек на рок.

„Вработен во МВР има право на надоместок на трошоци за исхрана за време на

ноќна работа доколку го исполнил условот за работа од најмалку 3 работни часа ноќе во рамките на својата редовна дневна работна обврска, согласно чл.128 ст.3 од Законот за работните односи и чл.15 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО, кое право произлегува од работен однос и се смета како парично побарување, како еден од алтернативно предвидените услови.“

Одлука на Апелационен суд Скопје РОЖ-716/22 од 07.09.2022 година.

О д о б р а з л о ж е н и е т о

Жалбата е неоснована.

Имено, согласно чл.128 ст.1 од Законот за работните односи, работникот кој работи ноќе барем три часа од својата редовна дневна работна обврска, односно работникот кој одработува ноќе третина од полното работно време од својата годишна работна обврска, има право на посебна заштита за ноќна работа. Според став 2 од истиот член, ако на работник заради ноќна работа според мислење на лекарската комисија заради таквото работење би можела да му се влоши здравствената состојба, работодавачот е должен да го ангажира на соодветна работа дење, а според ставот 3 од истиот член, работодавачот, на негов трошок е должен на работниците кои работат ноќно време да им обезбеди: 1) подолг одмор; 2) соодветна храна; 3) стручно раководство на работниот, односно производниот процес и 4) лекарски прегледи, пред нивно ангажирање во ноќна работа и во редовни временски периоди утврдени со закон; ако работата се врши во смени, работодавачот е должен да обезбеди периодично менување на работниците; работодавачот не смее да го распореди на ноќна работа работникот на кој нема да му обезбеди услови за превоз до и од работа.

Согласно чл.15 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО („Сл.весник на РСМ“ бр.120 од 29.06.2018 година), во членот 128 ст.3 т.2 по зборот „храна“ се додаваат зборовите: „или надоместок на трошоци за исхрана во висина од 20% од просечната нето плата по работник исплатена во Република Македонија во предходната година, сразмерно за деновите кога работникот работи ноќе“.

Во конкретниот случај, врз основа на увидот во податоците за вработените кај тужениот, односно од извршениот увид во евиденцијата на присутност на работа и посебно увидот во месечните распореди на работа, месечните извештаи за остварени часови на работа кај тужениот, вештото лице утврдило дека тужителот во спорниот период своите работни задачи на работното место ги обавувал согласно месечните распореди за работа и притоа работел и во ноќни смени. Вештото лице пресметката на надоместокот ја извршило согласно член 128 ст.3 од ЗРО и член 15 од Законот за измени и дополнување на ЗРО (Сл.Весник на РСМ бр.120/18 од 29.06.2018 година) и нашло дека тужениот не му исплатил на тужителот трошоци за исхрана за работа за деновите кога работникот работи ноќна смена од 22:00 до 06:00 часот наредниот ден, во периодот од 01.08.2018 година до 31.12.2019 година, кои пресметани во висина од 20% од просечната нето плата по работник исплатена во РМ во претходната година, сразмерно на деновите кога работникот работи ноќе

изнесуваат вкупно 24.757,00 денари, поради што овој суд се согласува со првостепениот суд дека тужениот како работодавач има обврска на тужителот да му плати трошоци за исхрана за ноќна работа за утужениот период во износ од 24.757,00 денари, со законска казнена камата сметано од поднесување на тужба 08.10.2020 година до исплатата.

Овој суд ги ценеше жалбените наводи на тужениот, но истите ги одби како неосновани од причина што во конкретниот случај, првостепениот суд правилно утврдил дека тужителот го исполнил условот за работа од најмалку 3 работни часа ноќе во рамките на својата редовна дневна работна обврска. Од наодот и мислењето на вештото лице првостепениот суд правилно утврдил дека тужителот во периодот од 01.08.2018 година до 31.12.2019 година, работел ноќна смена и остварил најмалку 3 работни часа ноќе од својата редовна дневна работна обврска, како што тоа го налага законски предвидениот услов во чл.128 ст.1 од ЗРО, со што го исполнил еден од алтернативно предвидените услови од чл.128 ст.1 од ЗРО, со оглед да од содржината на одредбата од чл.128 ст.1 од ЗРО, произлегува дека овие услови не се дадени кумулативно, туку алтернативно, така што при исполнувањето на еден од нив, работникот има право на посебна заштита при ноќна работа и тоа со обезбедување на соодветна храна или со надоместок за исхрана за работа ноќе, доколку работодавачот не му обезбедил храна, во смисла на чл.128 ст.3 т.2 од ЗРО, односно согласно чл.15 од Законот за изменување и дополнување на ЗРО (Сл.весник на РСМ бр.120/18).

